

2024-02-08
S2020/05566
S2024/00252 (delvis)

Socialdepartementet

Socialstyrelsen
106 30 Stockholm

Uppdrag att förbereda arbetet med att meddela föreskrifter om vidareutbildning för sjukhusfysiker

Regeringens beslut

Regeringen ger Socialstyrelsen i uppdrag att förbereda arbetet med att meddela föreskrifter och allmänna råd, inbegripet målbeskrivningar om specialiseringstjänstgöring för sjukhusfysiker, i enlighet med 4 kap. 8 § patientsäkerhetslagen (2010:659).

Socialstyrelsen ska när uppdraget utförs föra en dialog med regioner, Strålsäkerhetsmyndigheten och andra övriga berörda aktörer – bl.a. arbetsgivar- och professionsorganisationer och anordnare av yrkesutbildning.

Socialstyrelsen ska löpande informera Regeringskansliet (Socialdepartementet) om hur arbetet med uppdraget fortskrider. Socialstyrelsen ska senast den 1 april 2025 lämna en redovisning av uppdraget till Regeringskansliet (Socialdepartementet).

För uppdraget får Socialstyrelsen under 2024 använda 3 000 000 kronor som ska redovisas mot det under utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg för budgetåret 2024 uppförda anslaget 1:6 Bidrag till folkhälsa och sjukvård, anslagsposten 12 Kompetensförsörjning inom hälso- och sjukvården.

Medlen betalas ut engångsvis efter rekvisition till Kammarkollegiet senast den 1 december 2024.

Medel som inte har använts för avsett ändamål ska återbetalas senast den 31 mars 2025 till Kammarkollegiet. Vid samma tidpunkt ska en ekonomisk redovisning av använda medel lämnas till Kammarkollegiet.

Redovisning, rekvisition och återbetalning ska hänvisa till diarienumret för detta beslut.

Bakgrund

Europeiska ministerrådet beslutade den 5 december 2013 att anta ett nytt strålskyddsdirektiv, rådets direktiv 2013/59/Euratom om fastställande av grundläggande säkerhetsnormer för skydd mot de faror som uppstår till följd av exponering för joniserande strålning.

I strålskyddsdirektivet understryks bl.a. betydelsen av en hög kompetensnivå för de som arbetar med medicinska exponeringar. En kompetens som särskilt lyfts fram är ”medical physics expert” (MPE), som är en person, eller grupp av personer, som har godkänts av en behörig myndighet. För att godkännas ska personen ha de kunskaper, den träning eller utbildning och de erfarenheter som gör att personen kan agera och ge tillståndshavaren expertråd inom medicinsk strålningsfysik applicerad i medicinska exponeringar (artikel 4.49 i direktivet). Medlemsstaterna ska säkerställa att lämpliga kursplaner utarbetas och ska erkänna motsvarande utbildnings- och examensbevis eller andra behörighetsbevis (artikel 18.1).

I propositionen Ny strålskyddslag (prop. 2017/18:94) lämnade regeringen förslag till en ny strålskyddslag, som genomför EU:s strålskyddsdirektiv. I propositionen lämnades också förslag till ändringar i patientsäkerhetslagen som bl.a. innebär att en legitimerad sjukhusfysiker som har genomgått viss vidareutbildning, efter ansökan ska få bevis om specialistkompetens. Lagändringarna trädde i kraft den 1 juni 2018 (prop. 2017/18:94, bet. 2017/18:FöU11, rskr. 2017/18:220).

Regeringen beslutade den 31 oktober 2019 att ge Socialstyrelsen ett uppdrag att ta fram olika förslag på hur en vidareutbildning för sjukhusfysiker kan utformas (S2019/04518). Utbildningens innehåll skulle utformas i enlighet med kraven i EU:s strålskyddsdirektiv. Den 23 juni 2020 redovisade Socialstyrelsen uppdraget i rapporten Förslag till hur en vidareutbildning för sjukhusfysiker kan utformas – om den organiseras av professionen och om den organiseras som specialiseringstjänstgöring (ST) (S2020/05566).

En legitimerad sjukhusfysiker arbetar vanligtvis i hälso- och sjukvården med de områden där strålning används, till exempel bildgivande diagnostik (röntgen och MR), undersökning och behandling med radioaktiva läkemedel (nuklearmedicin) samt strålbehandling av cancer. I arbetsuppgifterna ingår bl.a. att medverka till att patienter vid strålbehandling av cancer får en optimal behandling eller att stråldoserna till patienter vid röntgenundersökningar blir så låga som möjligt samtidigt som den önskade diagnostiska informationen erhålls. Sjukhusfysikern medverkar också till att utbilda personal i strålskydd samt informera patienter och närstående om olika strålningsrelaterade frågor. Sjukhusfysikerprogrammet, som är en yrkesutbildning på avancerad nivå omfattar fem års heltidsstudier om 300 högskolepoäng. En person med sjukhusfysikerexamen kan ansöka om legitimation som sjukhusfysiker hos Socialstyrelsen. År 2017 fanns totalt 573 verksamma sjukhusfysiker i landet, varav knappt 400 sysselsatta inom hälso- och sjukvården (se Socialstyrelsens rapport s. 11).

Utredningen om behörighet och yrkesreglering inom hälso- och sjukvård och tandvård (S 2023:10) har i uppdrag att bl.a. analysera vilka förändringar som behövs i regelverk och strukturer när det gäller reglerade yrken, specialistkompetenser och specialistutbildningar samt vidareutbildning och fortbildning inom hälso- och sjukvården och tandvården (dir. 2023:148). Utredningens uppdrag påverkar inte detta uppdrag till Socialstyrelsen.

Närmare om uppdraget

Socialstyrelsen ska förbereda arbetet med att meddela föreskrifter och allmänna råd, inbegripet målbeskrivningar om vidareutbildning för sjukhusfysiker, i enlighet med patientsäkerhetslagens bestämmelser om specialistkompetens. Genom en aktiv dialog med berörda aktörer förväntas bl.a. arbetsgivare och yrkesverksamma kunna delge Socialstyrelsen viktig sakkunskap av betydelse för uppdragets genomförande.

Regeringen beräknar även att avsätta medel för uppdraget under 2025, under förutsättning att riksdagen anvisar medel för det aktuella anslaget.

På regeringens vägnar

Acko Ankarberg Johansson

Petra Zetterberg Ferngren

Kopia till

Statsrådsberedningen/Internrevision
Finansdepartementet/BA
Kammarkollegiet
Sveriges Kommuner och Regioner
utredningen S 2023:10